

Андрій КУКОБА

*аспірант,
ДННУ «Академія фінансового управління»,*

Andrii KUKOBA

*PhD student,
SESE "The Academy of Financial Menegement", Ukraine,
zsleshz@gmail.com*

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

PRINCIPLES OF NON-FINANCIAL REPORTING FORMATION FOR INFORMATION SUPPORT OF ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY

Анотація. За результатами досліджень обґрунтовано доцільність розроблення принципів формування нефінансової звітності для забезпечення економічної безпеки підприємства. Обґрунтовано на додаток до принципів бухгалтерського обліку принципи формування нефінансової звітності підприємств з урахуванням потреб інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства..

Ключові слова: нефінансова звітність, принципи, економічна безпека, підприємство

Abstract. According to the results of the researches, the expediency of developing principles for the formation of non-financial reporting to ensure the economic security of the enterprise has been substantiated. Separately from the accounting principles, the principles of formation of enterprises non-financial reporting, taking into account the needs of enterprise economic security information support, have been substantiated.

Keywords: non-financial reporting, principles, economic security, enterprise

У зв'язку із активними військовими діями в Україні та початком торгових війн в світі виникає нагальна потреба у забезпеченні економічної безпеки різних суб'єктів господарювання. Дещо раніше на фоні соціалізації відносин світова спільнота переорієнтувалась на моніторинг стану соціальної відповідальності бізнесу та соціально-екологічний розвиток громад. Це змінило оптику уваги з суто фінансових аспектів бізнесу на нефінансові, що створило новий напрям діяльності – нефінансове звітування бізнесових структур. Така переорієнтація і переформатування спонукає до зміни методів і процедур обліку та звітності, що вимагає формулювання нових принципів формування звітності - принципів формування нефінансової звітності для інформаційного забезпечення економічної безпеки окремого підприємства.

Перед формулюванням таких принципів доцільно встановити що означає термін «принцип». Цей термін (від лат. *principium* – основа, початок) у філософському словнику записаний як: 1) першопочаток, те, що лежить в основі певної сукупності фактів, теорії, науки або 2) внутрішні переконання людини, ті практичні, моральні й теоретичні засади, якими вона керується в житті, в різноманітних сферах діяльності. Н.М. Малюга пише, що «принцип – це те, що завжди, за будь-яких умов, без будь-якого винятку властиве певному явищу. Принцип виступає основою, початком, керівною ідеєю у будь-яких відносинах» [1].

Також є і інші тлумачення терміну “принцип”, як закону, аксіоми, постулату або правила поведінки [2; 3].

«Обліковий» аспект терміну «принцип» наведено у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, де під «принципом бухгалтерського обліку» вказано: «правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності» [4]. Окрім цього тлумачення є дещо інші точки зору у Р.Л. Хом’яка [5], С.Ф. Голова і В.І. Єфіменко [6], В.С. Лень та В.В. Гливенко [7], а також Харламової О. [8]. Однак, для цілей даного дослідження застосовувалось тлумачення терміну «принцип» в редакції Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”.

Хоча для потреб бухгалтерського обліку у 1999 році були сформульовані принципи, а у 2025 році вони були трансформовані [9], то для складання звітності підприємств та ще й нефінансової, навіть для потреб інформаційного забезпечення економічної безпеки принципи не формулювались. Саме тому виникла потреба на теоретичному рівні сформулювати поряд з уже затвердженими бухгалтерськими додатково нові «звітні» специфічні вузько орієнтовані принципи. Серед таких доповнюючих принципів повинні бути:

- принцип скалярності інформації;
- принцип безумовної відповідності вимогам економічної безпеки;
- принцип автоматичності складання і подання звітності;
- принцип гнучкості представлення звітної інформації;
- принцип постійного вдосконалення методів і процедур звітування;
- принцип збалансованості даних звітності;
- принцип ієрархічності звітності;
- принцип цілеспрямованості звітності.

Принцип скалярності інформації у складеній звітності передбачає відповідність конкретних числових значень без характеристики їх спрямованості у просторі (маса, вага, довжина, площа, час, температура, робота, сила (струму, стиснення ... тощо). **Принцип безумовної відповідності вимогам економічної безпеки** передбачає повну відповідність критеріям і вимогам, які забезпечують економічну безпеку підприємства. **Принцип автоматичності складання і подання звітності** передбачає застосування автоматичних засобів при складанні і передаванні звітності аби знизити до мінімуму недостовірність даних з вини працівників, причетних до процедур звітування. **Принцип гнучкості складання і подання звітності** полягає в наданні процесам звітування здатності змінювати свій напрям та звітним даним змінювати свій склад у зв'язку з виникненням непередбачених обставин. **Принцип постійного вдосконалення методів і процедур звітування** передбачає здійснення постійних та систематичних зусиль щодо вдосконалення методів звітування і процесів підготовки та передавання звітності. **Принцип збалансованості даних звітності** передбачає, що обсяг передбачених у звіті даних має відповідати кількості показників які необхідні споживачу інформації для отримання уяви про поточний стан і здійснені зміни у об'єкті спостереження. **Принцип ієрархічності** - визначає правила побудови або упорядкованого представлення звітної інформації. **Принцип цілеспрямованості** передбачає чітку постановку цілей звітування перед кожним органом координації спільних дій (управління) та виконання робіт.

Література

1. Малюга Н. М. (2005). Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку : Монографія. Житомир : ЖДТУ
2. Словник іншомовних слів (1977). Київ.: Голов. ред. УРЕ

3. Білуха М. (2001). Бухгалтерська наука України в ХХІ столітті. *Бухгалтерський облік і аудит*, (2), 21 – 25
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31. 03. 1999 р. № 87. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0391-99>.
5. Бухгалтерський облік в Україні: навчальний посібник: нормат.-практ. матеріали. Львів: Інтелект-Захід
6. Голов С. Ф. & Єфіменко В. І. (1996). Фінансовий та управлінський облік. Київ: ТОВ “Автоінтерсервіс”
7. Лень В. С. & Гливенко В.В. (2006). Звітність підприємства : підручник. Київ: Центр навчальної літератури
8. Харламова О. (2015) Принципи бухгалтерського обліку і фінансової звітності за МСФЗ: проблеми термінологічної формалізації. *Бізнес-інформ*, (7), 218–222.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

References

1. Maliuha N. M. (2005). *Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: teoriia y metodolohiia, perspektyvy rozvytku* : Monohrafiia. Zhytomyr : ZhDTU
2. Slovyk inshomovnykh sliv (1977). Kyiv.: Holov. red. URE
3. Bilukha M. (2001). *Bukhhalterska nauka Ukrainy v KhKh1 stolitti. Bukhhalterskyi oblik i audyt*, (2), 21 – 25
4. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 “Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti”, zatverdzhene nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31. 03. 1999 r. № 87. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0391-99>.
5. *Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: navchalnyi posibnyk: normat.-prakt. materialy*. Lviv: Intellect-Zakhid
6. Holov S. F. & Yefimenko V. I. (1996). *Finansovyi ta upravlinskyi oblik*. Kyiv: TOV “Avtointerservis”
7. Len V. S. & Hlyvenko V.V. (2006). *Zvitnist pidpriemstva : pidruchnyk*. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury
8. Kharlamova O. (2015) *Pryntsypy bukhhalterskoho obliku i finansovoi zvitnosti za MSFZ: problemy terminolohichnoi formalizatsii. Biznes-inform*, (7), 218–222.
9. *Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16 lypnia 1999 r. № 996-XIV / Verkhovna Rada Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.